

विद्युत नियमन आयोग
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, तह ७, वित्त अधिकृत पदको
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अंक भार	समय
प्रथम	शासकीय व्यवस्था र सार्वजनिक व्यवस्थापन	१००	४०	(क)	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	२	५	३ घण्टा
					लामो उत्तर आउने प्रश्न	४	१०	
				(ख)	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	२	५	
					लामो उत्तर आउने प्रश्न	४	१०	
दोस्रो	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	(क)	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	४	५	३ घण्टा
					लामो उत्तर आउने प्रश्न	६	१०	
				(ख)	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	२	५	
					लामो उत्तर आउने प्रश्न	१	१०	

२. द्वितीय चरण: अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य:

- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्ने छ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र-विषयका विषयवस्तुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : २०८२/०१/०८

विद्युत नियमन आयोग
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, तह ७, वित्त अधिकृत पदको
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र
शासकीय व्यवस्था र सार्वजनिक व्यवस्थापन
खण्ड (क) : ५० अङ्क

१. शासकीय व्यवस्था

- १.१. शासनको अर्थ, अवधारणा, आयाम तथा विशेषता
- १.२. नेपालको संविधान तथा संवैधानिक व्यवस्था
- १.३. राज्यशक्तिको बाँडफाँट, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन
- १.४. नेपालको संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय शासन व्यवस्था
- १.५. सुशासन र यसका तत्त्वहरू
- १.६. सूचनाको हक र पारदर्शिता

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- २.१. सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा एवम् कार्यक्षेत्र
- २.२. सार्वजनिक व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्त एवम् नवीनतम प्रवृत्ति
- २.३. नयाँ सार्वजनिक व्यवस्थापन, नयाँ सार्वजनिक सेवा तथा नयाँ सार्वजनिक शासन
- २.४. मानव पूँजी व्यवस्थापन (Human Capital Management)
- २.५. व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू: नेतृत्व, उत्प्रेरणा, मनोबल, निर्णय प्रक्रिया, सङ्गठनात्मक व्यवहार (Organizational Behavior), कार्य संस्कृति (Working Culture)
- २.६. समय व्यवस्थापन (Time Management), स्रोत व्यवस्थापन (Resource Management), परिवर्तन व्यवस्थापन (Management of Change), प्रविधि व्यवस्थापन (Technology Management), विवाद व्यवस्थापन (Conflict Management), तनाव व्यवस्थापन (Stress Management), सङ्कट व्यवस्थापन, (Crisis Management), सहभागितामूलक व्यवस्थापन (Participative Management), प्रकोप व्यवस्थापन (Disaster Management)
- २.७. वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सिप (Negotiation and Agreement Skill)

खण्ड (ख) : ५० अङ्क

३. सार्वजनिक सेवा प्रवाह

- ३.१. सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
- ३.२. सार्वजनिक सेवा प्रवाह
- ३.३. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सरकार, निजी क्षेत्र, समुदाय र नागरिकको भूमिका
- ३.४. सार्वजनिक नीति : निर्माण प्रक्रिया र विश्लेषण
- ३.५. विद्युतीय शासन
- ३.६. विद्युतीय सेवा र कार्यालय स्वचालन (Office Automation)
- ३.७. सार्वजनिक सेवा बडापत्र

विद्युत नियमन आयोग
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, तह ७, वित्त अधिकृत पदको
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. अर्थ व्यवस्था र सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

- ४.१. नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनको परिचालन, आर्थिक वृद्धि, आर्थिक विकास र रोजगारी
- ४.२. सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन (सार्वजनिक आय, सार्वजनिक खर्च र सार्वजनिक ऋण)
- ४.३. सार्वजनिक कोषको सदुपयोग र सदाचार
- ४.४. बजेटको सैद्धान्तिक पक्ष तथा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
- ४.५. लैङ्गिक मैत्री, सामाजिक समावेशीकरण मैत्री, जलवायु परिवर्तन मैत्री, दिगो विकास मैत्री बजेटको अवधारणा र कार्यान्वयन
- ४.६. आर्थिक नीति, वित्त नीति र मौद्रिक नीति
- ४.७. नेपालको आर्थिक विकासमा वैदेशिक सहायता र विकास सहयोग नीति
- ४.८. सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन तथा सोसम्बन्धी कानुनी व्यवस्था

५. विकासका आयाम र पक्षहरू

- ५.१. विकास: अवधारणा र नवीनतम दृष्टिकोण
- ५.२. विकास प्रशासनको अवधारणा
- ५.३. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रक्रिया
- ५.४. आयोजना तर्जुमा र व्यवस्थापन
- ५.५. नेपालमा लगानीमैत्री वातावरण र नेपालको वैदेशिक लगानी नीति
- ५.६. दिगो विकासका लक्ष्य: वर्तमान अवस्था र नेपालको प्रयास

विद्युत नियमन आयोग
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, तह ७, वित्त अधिकृत पदको
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र
सेवा सम्बन्धी
खण्ड (क): ८० अङ्क

१. वित्तीय व्यवस्थापन र लगानीको विश्लेषण

- १.१ वित्तीय व्यवस्थापन: अवधारणा तथा प्रक्रिया
- १.२ बजेट: अर्थ, प्रकार, प्रक्रिया, सिद्धान्त तथा नेपालको अभ्यास
- १.३ वित्तीय योजना र नियन्त्रण, वित्त योजनाका आधारभूत तत्वहरू
- १.४ चालु पूँजी व्यवस्थापन, निश्चितता र जोखिममा दीर्घकालीन सम्पत्तिको छनौट, वित्तीय संरचना, पूँजीगत लागत, लाभान्श नीति
- १.५ Capital budgeting, Time value of money, Project analysis and evaluation, Return on Equity, Return on Investment, Lease, Financial arrangement for a project, Cost-Benefit ratio, Debt Equity ratio, Pay-back period, Internal rate of return (IRR), Financial Modeling, Regression analysis
- १.६ वित्तीय अनुपात विश्लेषण (Financial ratio analysis) र तिनका सान्दर्भिकता
- १.७ सम-विक्षेप विश्लेषण (Equilibrium analysis), धारणा तथा सम-विक्षेप बिन्दु (Equilibrium point) निर्धारण गर्ने तरिका
- १.८ पूँजीको आवश्यकता, पूँजी संरचना, पूँजी संरचनामा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- १.९ पूँजी बजेट निर्धारण र लगानी
- १.१० वित्तीय विवरण (Financial Statement)
- १.११ वित्तीय उत्तरदायित्व
- १.१२ प्रत्याभूति र प्रत्याभूति बजारीकरण
- १.१३ क्रेडिट रेटिङ: अवधारणा, आवश्यकता र अभ्यास
- १.१४ विदेशी विनिमय बजार, सम्बन्धित जोखिम र जोखिम न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू
- १.१५ विश्व वित्तीय बजार
- १.१६ तरलता, मर्जर (गाभिने), अधिग्रहण र कर्पोरेट पुनर्संरचना
- १.१७ लगानीको विश्लेषण र व्यवस्थापन
- १.१८ लगानीमा जोखिम व्यवस्थापन, जोखिम व्यवस्थापनका तरिका, जोखिम व्यवस्थापन योजना

२. विद्युत दर, प्रसारण दस्तुर, महसुल, मूल्य अन्तरको निर्धारण र विश्लेषण

- २.१ विद्युत खरिद बिक्री दर, विद्युत प्रसारण दस्तुर (व्हीलिङ्ग चार्ज), उपभोक्ता विद्युत महसुल, मूल्य अन्तर (ट्रेडिङ्ग मार्जिन), लोड डिस्पाच सेन्टर चार्ज, अन्तर उपभोक्ता वर्ग अनुदान, आपूर्तिको लागत र औसत बिलिङ्ग दर
- २.२ विद्युत दर, प्रसारण दस्तुर, महसुल दर निर्धारणमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू: पूँजीगत खर्च, चालू पूँजीको व्याज खर्च, दीर्घकालीन ऋणको व्याज खर्च, ऋण तथा स्वलगानीको अनुपात, हासकट्टी, चालु पूँजी, सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार खर्च, रोयल्टी, स्वलगानीमा प्रतिफल, आदि

विद्युत नियमन आयोग
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, तह ७, वित्त अधिकृत पदको
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.३ विद्युत दर, प्रसारण दस्तुर, महसुल दर निर्धारण गर्ने तरिका: सेवाको लागतमा आधारित नियमन, कार्य प्रदर्शनीको लागतमा आधारित नियमन, मूल्य सीमा नियमन, राजस्व सीमा नियमन, सुत्र दर योजना, आदि
- २.४ जायजता परीक्षण (Prudency Check)
- २.५ विद्युत सम्बन्धी अनुमति प्राप्त व्यक्ति/संस्थाको वित्तीय विवरणको विश्लेषण
- २.६ प्रतिस्पर्धात्मक बजारमा महसुल निर्धारण
- २.७ दक्षिण एसियाली देशहरूमा विद्युत सम्बन्धी आयोजनाको महसुल निर्धारण
३. **विद्युत सम्बन्धी आयोजनाको विकास र लगानी**
 - ३.१ विद्युत आयोजनाका सरोकारवाला
 - ३.२ विद्युत आयोजनामा लगानीका विभिन्न आयामहरू: सहवित्तीयकरण ऋण सम्झौता, आयोजना लगानी सम्झौता, ईपीसीएफ सम्झौता, आदि
 - ३.३ सार्वजनिक निजी साझेदारी अन्तर्गत विद्युत आयोजनाको विकास सम्बन्धी मोडेल: Build Own Operate and Transfer (BOOT), Build Operate Transfer (BOT), Design Build Finance Operate and Transfer (DBFOT) आदि
 - ३.४ पूँजी संरचना खर्च, पूर्वाधार विकास लागत, आयोजना निर्माण अवधिको ब्याज, मोराटोरियम अवधि (Moratorium Period), आकस्मिक खर्च, न्यून परिपूर्ति कोष (viability gap funding), आदि
 - ३.५ विद्युत आयोजना विकासका विभिन्न चरण: टेबुल अध्ययन, सम्भाव्यता अध्ययन, अनुमति पत्र (Licensing), विद्युत खरिद सम्झौता, विस्तृत अध्ययन, आयोजना निर्माण, सञ्चालन, आदि
 - ३.६ वित्तीय नजरमा विश्व ऊर्जा परिदृश्य
 - ३.७ ऊर्जा रूपान्तरण (Transition) र सो सम्बन्धित वित्तीय तत्वहरू
४. **लेखामान सम्बन्धी व्यवस्था**
 - ४.१ लेखामानको अर्थ आवश्यकता महत्त्व र उपादेयता
 - ४.२ Accounting Information System
 - ४.३ Cash Flow and Fund Flow
 - ४.४ Cost and Management Accounting
 - ४.५ नेपाल लेखामान (Nepal Accounting Standards- NAS)
 - ४.६ लेखा परीक्षण: परिचय, उद्देश्य, प्रकार र आधारभूत सिद्धान्त
 - ४.७ सरकारी तथा सङ्गठित क्षेत्र लेखा परीक्षणमान
 - ४.८ Nepal Financial Reporting Standards (NFRS), International Financial Reporting Standards (IFRS)
 - ४.९ लेखामान तथा लेखा परीक्षणमानको सन्दर्भमा नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था, नेपाल लेखामान बोर्ड, अर्थ मन्त्रालय, महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको भूमिका

खण्ड (ख): विद्युत क्षेत्र तथा विद्युत नियमन सम्बन्धी: २० अङ्क

५. नेपालको विद्युत क्षेत्र

- ५.१ विद्युत उत्पादन, प्रसारण, वितरण, व्यापारसम्बन्धी कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था

विद्युत नियमन आयोग
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, तह ७, वित्त अधिकृत पदको
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ५.२ विद्युत क्षेत्रमा वैदेशिक लगानी तथा लगानीको मोडल
- ५.३ क्षेत्रीय एवम् अन्तरदेशीय विद्युत व्यापार तथा विद्युत आयात निर्यातसम्बन्धी व्यवस्था र कार्यान्वयनको अवस्था
- ५.४ नेपालको विद्युत क्षेत्रमा नेपाल सरकार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, जल तथा ऊर्जा आयोग, विद्युत नियमन आयोग, विद्युत विकास विभाग, नेपाल विद्युत प्राधिकरणको भूमिका

६. विद्युत क्षेत्रको नियमन

- ५.१ विद्युत क्षेत्रमा नियमनको अवधारणा
- ५.२ विद्युत नियमन आयोगको काम, कर्तव्य तथा अधिकार
- ५.३ उपभोक्ता महशुल निर्धारणको सिद्धान्त तथा प्रक्रिया
- ५.४ विद्युत खरिद बिक्री दर निर्धारणका सिद्धान्त तथा प्रक्रिया
- ५.५ विद्युत खरिद सम्झौताको प्रक्रिया
- ५.६ विद्युतसम्बन्धी विवादमा आयोगको भूमिका तथा विवाद समाधानको प्रक्रिया
- ५.७ विद्युत नियमन आयोग ऐन, २०७४ तथा विद्युत नियमन आयोग नियमावली, २०७५
- ५.८ विद्युत नियमन आयोग कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०८१ तथा विद्युत नियमन आयोग आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियममाली, २०८१
- ५.९ विद्युत नियमन आयोगको पाँच वर्षे मार्गचित्र २०८१-८६